

Griža – vzrok zimskih izgub čebeljih družin

Mira Jenko Rogelj, mira.jenkorogelj@vf.uni-lj.si

Pojav grižavosti čebel je eden izmed pogostih vzrokov februarskega propada čebeljih družin. Za to obdobje so zaradi nižje zunanje temperature značilni redki čistilni izleti in zaradi intenzivnejšega zaleganja kot v januarju tudi večja poraba hrane.

Klinična slika

- Čebelja družina je nemirna. Čebele z napetimi zadki se iztrebljajo na bradi, panjski končnici, pogosto kar po satju v notranjosti panja.
- Ob pritisku na zadek, blato brizgne iz njega.
- Blato je redko, kašasto vodeno in od svetlo rumene do rjave barve.
- Čebele množično odmirajo v panju. Pogosto zapuščajo panje tudi ob slabem in hladnem vremenu.

Vzroki

- Čez zimo vsakršno vznemirjenje čebel poveča porabo hrane. Najprej je treba **poskrbeti za prehodnost žrel** (odstraniti mrtve čebele, očistiti led, sneg in morebitni material, ki ga nosi veter iz okolice) ter preveriti, ali smo preprečili dostop mišim, rovkam in pticam. Panjev po nepotrebem **ne smemo odpirati!**
- V minulih sezonah lahko del škode pripišemo tudi hrani na tržišču (kot so bili različni sladki pekovski nadomestki, ki so mamili zaradi malce nižje cene). Ta je ob mešanju različnih neustreznih vitaminsko-beljakovinskih dodatkov za čebele neprimeren.
- Zgodnje zaleganje matic je povezano tudi s predčasno povečano porabo hrane, slabljenjem družin in ugodnejšimi razmerami za nastanek griže.
- Iztrebljanje čebel je v obdobju od januarja do aprila pogosto oteženo zaradi daljših hladnejših obdobj.
- Brezmatičnost.
- Prezgodnja dražilna krmljenja (z dodatki cvetnega prahu).
- Pojav bolezni (nosemavost, pršičavost, druge bolezni, ki se razvijajo počasi).
- V praksi se je pokazalo, da problema obilnih jesenskih manovih paš (bršljan, macesen, smreka) na Gorenjskem ne moremo odpraviti z dopolnitvijo zimske zaloge zgolj z dvema do tremi litri sladkornega sirupa na panj. Od otoplitev odvisna medenja, predvsem bršljana, se pojavljajo še septembra in oktobra.

Kadar preti nevarnost izropanja družin in hitrejšega razvoja nosestavosti, je treba takim družinam **pomagati**.

- Zaradi morebitnega pojava kužnih bolezni moramo poklicati pristojnega veterinarja, da bo odvzel vzorce in jih poslal v laboratorijski pregled.

Po izključitvi kužnih bolezni čebel:

- zaradi neprimerne hrane je potrebno kapljično dodajanje tople sladkorne raztopine v razmerju 1 : 1 ali mehke invertne pogače po navodilu svetovalne službe JSSČ;
- mrtve čebele je treba sežgati;
- pročelja panjev in vse onesnažene dele je treba oprati in razkužiti po navodilu veterinarja;
- onesnaženo satje je treba neškodljivo uničiti;
- zelo slabe družine moramo zažveplati;

- po čistilnem izletu moramo družino namestiti v razkužen in ogret panj;
- poskrbeti v naslednjih mesecih za čim prejšnjo zamenjavo matice.

Preprečevanje griže je najuspešnejše ob pravilni prehrani in ustreznih pripravi družin na prezimovanje.

Slike: 1, 2, 3: Ponesnaženo satje z iztrebki čebel v propadli čebelji družini zaradi griže (foto: M.Jenko)

